

UR PRESS- DEBATTEN

Debatt om abortindikationer

Även i tidningspressen avspeglade sig meningsbrytningarna kring förslaget om ny abortindikation. Pressens behandling av ämnet har varit mer positiv än den som framkommit i riksdagsbehandlingen. Det allmänna intrycket av presskommentarerna är dock att djupdimension och de principiella konsekvenserna ej kommit i betraktande. Inte heller saknas rent missledande slutsatser. *Sydsvenska Dagbladet* gör dock allvarliga försök att förstå innebörden av opinionen mot förslaget.

Kritikerna ställde sig frågande inför justitieministerns argumentering, att den nya indikationen inte innebar någon ny princip i abortlagstiftningen. Man hävdade, att utgångspunkten för bedömningen av abortproblemet måste vara, att det är samhällets uppgift att värna om fostrets liv. Det är en utomordentligt viktig princip. Det är en mycket allvarlig väg, man slår in på, när fosterliv släckes, därför att dess individuella möjligheter att nå ett lyckligt eller drägligt liv förmodas bli mindre än normalt.

Och lagstiftningen kan i tillämpningen få de konsekvenserna, att havandeskapet skulle avbrytas, även när fostret vore friskt och det väntade barnet hade alla möjligheter att nå ett lyckligt eller drägligt liv. Det lär icke heller kunna bestridas, att en del kvinnor kan söka utverka medgivande till abort med stöd av den nya indikationen genom att avsiktligt skada fostret. Lagens försvarare borde ha medgivit riskerna för att kvinnor i vilseledande syfte kan komma att utnyttja fosterskadliga läkemedel.

Läkarkårens reaktion emot detta lagförslag behöver sannerligen icke

vittna om något slags känslökyla eller facklig idioti. Det fanns för övrigt endast en enda läkare i den utskottsmajoritet, som avstyrkt justitieministerns förslag, så kritikererna kan verkligen icke endast sägas vara fackbetonade. Dessutom kan ju icke bestridas, att läkarna är i högsta grad kompetenta att yttra sig. Så har exempelvis fru Sjövall en mångårig erfarenhet just i frågan om abortproblemen på grund av sin verksamhet som läkare i Göteborg.

Den betydande reaktionen mot lagen uppbäres icke, som vissa av lagförslagens försvarare tycks mena, av bristande förståelse för olyckliga mödrars belägenhet och förtvivlan över att kanske behöva sätta föga livsdugliga barn till världen, utan präglas av en människosyn, som har sin grund icke endast i kristen etik utan också i en vördnad för livet, som finns oberoende av religiös inställning.

Det är en sådan etik, som är en förutsättning för en människovärdig kultur. Finns ej denna respekt och vilja att värna om mänskligt liv, hamnar vi förr eller senare i en terrorstat, där staten dirigerar människorna på det skräckinjagande sätt, som så utomordentligt skildrats i Orwells framtidsvision 1984.

Stockholms-Tidningen framhäver medicinalstyrelsens 'starka och sakligt underbyggda förslag', ett omdöme som borde vara ironiskt menat men icke är det. *Tidningen* kommer också med en förhastad prognos beträffande högerens inställning. Många högermän röstade för lagkompletteringen.

Rimligen kan frågan inte vara partiskiljande och det är sannolikt att i varje fall ett betydande antal folktidningar kommer att stödja förslaget. Däremot är högerens inställning till human abortlagstiftning väl känd och från det hållet lär inga positiva röster komma.

Svenska Dagbladet har i ett par ledare ägnat sig åt frågan. Någon tveksamhet läggs inte i dagen.

Enligt vad som förspors kommer första lagutskottet, om än med knappaste majoritet, att gå emot förslaget. På avslagslinjen befinner sig samtliga borgerliga ledamöter jämte en socialdemokrat, fru Sjövall — alla övriga socialdemokrater i utskottet lär stödja proposi-

tionen. Denna partipolitiska uppdelning gör ett besynnerligt intryck, då det ju här minst av allt rör sig om en fråga av partipolitisk karaktär. Hur utgången kommer att bli när ärendet inom kort kommer upp i riksdagens kamrar återstår att se. Enligt *Svenska Dagbladet*s mening vore det beklagligt om kamrarna följde utskottet och röstade ned förslaget — reformen får anses befogad.

Dessutom är det alltid orealistiskt och vilseledande att överföra abortproblematikens speciella värderingar på det utvecklade mänskliga livets område. I den aktuella debatten får det anses alldeles särskilt opåkallat att föra in argument av antytt slag, eftersom reformen strängt taget endast är en logiskt och lagtekniskt betingad komplettering av ett indikationssystem, vars grunder det i detta sammanhang inte kan bli tal om att rubba.

Meningen var utan tvivel att förslaget endast skulle uppfattas som ett juridiskt-lagtekniskt tillrättläggande. Inom medicinalstyrelsen har tydligen sakkunskapen begränsats till den juridiska. *Tidningens* självsäkra uppfattning om att det i detta sammanhang icke kan bli tal om att rubba indikationssystemet får sin rätta belysning av andra kammarens beslut att en allmän översyn av abortbestämmelserna bör komma till stånd.

Efter riksdagsbehandlingen har en något förbättrad upplysning vunnits, även om resultatet alltjämt visar grumligheter. Åsikt nr 2 alltså:

Samtidigt har emellertid meningsutbytet kring femte indikationen visat att det kan finnas behov av ett underlag för debatt om de principiella problemen bakom abortlagens samtliga indikationer. En generaldebatt i frågan skulle om inte annat kunna skingra åtskilliga missförstånd.

Dagens Nyheter konstaterar under rubriken "Märklig abortstrid" att legal abort vid svår fosterskada endast bekräftar gällande praxis och att det nya förslaget icke ökar gränsproblem och risker. *Tidningen* ger en resumé över ärendets behandling som för fram till de kända slutsatserna. Vissa förmenta

inkonsekvenser i oppositionens bevisföring dras fram.

Att meningarna bryter sig i abortfrågor är varken nytt eller uppseendeväckande. De rymmer svåra eller olösliga etiska problem, de aktualiserar konflikter mellan motstridiga hänsyn, och de framtvingar oåterkalleliga avgöranden i ena eller andra riktningen på basis av vaga bedömningar eller riskkalkyler, där läget i det individuella fallet oftast kan fastställas först när ingen återvändo finns.

Medan Läkarförbundet anser att den nya abortgrunden är onödigt därför att det finns goda möjligheter att förebygga läkemedelsskador i framtiden, befarar fru Sjövall (s) tvärtom att den öppnar ett alltför stort fält för aborter därför att ständigt nya läkemedelsskador på foster upptäcks eller kan befaras. Båda kan inte gärna ha rätt. Fru Sjövalls argumentering går i många stycken vid sidan av ämnet, slår in öppna dörrar eller målar upp orealistiska konsekvenser, men är som vanligt buren av stark lidelse. Hon pekar också — med rätta — på de olösta gränsdragningsproblem som finns. Hur allvarlig skada, hur liten risk skall få motivera en abort, hur skall risken fastställas med någorlunda säkerhet i det enskilda fallet?

Detta är svårigheter som inte

knäcks lätt, och som åtminstone måste föranleda enhetlig praxis.

Några självklara schablonregler blir det uppenbart omöjligt att nå fram till. Men därför behöver inte själva målsättningen — att i rimlig grad minska framtida lidande — uppges. Den femte abortindikationen bör godtas av lagstiftarna den är redan erkänd och tillämpad i praktiken.

Läkarförbundet och fru Sjövall har båda rätt! Om den föreslagna abortgrunden icke finnes skulle de abortsökande ej ha motiv för att genom faktisk eller påstådd konsumtion av läkemedel yrka på abort. Om medikationen däremot genomföres får fru Sjövalls farhågor sitt fulla berättigande. Hur kan denna enkla logik ha undgått vismannen i DN?

Att tveksamheten beträffande det riktiga i medicinalstyrelsens och justitiedepartementets förslag avsevärt ökat under och i samband med riksdagsbehandlingen är tydligt av flera tecken att döma. *Ny Tid* söker analysera läget.

Socialdemokraten Elisabet Sjövall, som alltid orädd i sina ställningstaganden, hamnade den här gången på samma sida som de borgerliga, medan hon i en del andra

sammanhang företrätt en radikal opposition inom regeringspartiet. Efter att ha läst hennes mycket utförliga motion och andra inlägg i ärendet vet vi alltså inte riktigt var den viktigaste skiljelinjen går. Är det väsentligen en lagteknisk fråga, där man har olika bedömningar av hur långt medicinalstyrelsen kan få tänja nuvarande lagstiftning? Eller är det en strid om värderingen av vetenskapliga forskningsresultat, där man kan miss-tänka att riksdagsmännen i gemen inte är särskilt kompetenta? Är det en brytning mellan religiösa och icke-religiösa föreställningar om människovärdet?

Vi vet som sagt inte vad som är väsentligast i den här saken. Av de preliminära referaten framgår att Ulla Lindström och Elisabet Sjövall råkat in i en dispyt, men det har ju hänt förr och beror kanske mindre på frågan än på personerna. Om vi själva varit tvungna att ta ställning, hade vi antagligen röstat både för justitieministerns förslag och Elisabet Sjövalls förslag om en allmän översyn av abortlagen. Riskerna med lagändringen förefaller oss inte tillräckligt övertygande, samtidigt som utvecklingen på de socialpolitiska och socialmedicinska områdena onekligen ger skäl för översyn av lagen. Men sådan var inte voteringsordningen i riksdagen, och därför avundas vi inte våra riksdagsmän.

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Redaktion, expedition: Villagatan 5, Stockholm Ö.
Tel. 23 00 50 (växel). Postgiro 11 79.

Annonssavdelning: Red. Nils Byttner, Strandliden 60,
Vällingby. Tel. 38 52 99.

Redaktör och ansvarig utgivare: Dr Erik Husmark.

Redaktionssekreterare: Överläkare Nils Brage Nordlander.

Prenumerationspris: helår kr. 20:—, halvår kr. 10:—. Studentprenumeration: helår kr. 10:—. Lösnummer kr. 2:50.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per mån. utom juli och aug.).

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur SMT utan angivande av källan förbjudes.

ANNONSPRISER:

Omslagets andra och fjärde sida Kr. 350:—
Helsida „ 300:—

Halvsida Kr. 175:—
Kvartsida „ 90:—
mm-pris 90 öre pr enkel spalt

Spalthöjd 210 mm
Spaltbredd 70 mm
Sidans bredd 150 mm
(2 spalter)